

**Česká školní inspekce
Moravskoslezský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIT-1743/22-T

Název	Základní škola Orlová-Lutyně U Kapličky 959 okres Karviná, příspěvková organizace
Sídlo	U Kapličky 959, 735 14 Orlová-Lutyně
E-mail	zs.kaplicka@seznam.cz
IČO	62331426
Identifikátor	600136663
Právní forma	Příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Kamil Paloncy
Zřizovatel	Město Orlová
Místo inspekční činnosti	U Kapličky 959, 735 14 Orlová -Lutyně
Inspekční činnost na místě	18. 10. 2022 – 21. 10. 2022

Inspekční činnost byla zahájena předložením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Inspekční činnost podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle příslušných školních vzdělávacích programů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školních vzdělávacích programů pro základní a zájmové vzdělávání.

Charakteristika

Základní škola Orlová-Lutyně U Kapličky 959, okres Karviná, příspěvková organizace (dále „škola“) vykonává činnost základní školy, školní družiny a školní jídelny. Všechny součásti školy jsou soustředěny v jednom objektu. Kapacita základní školy je 700 žáků. K termínu inspekční činnosti se v 18 třídách ZŠ vzdělávalo 369 žáků, z toho 39 žáků mělo identifikováno speciální vzdělávací potřeby, pro šest žáků měla zpracovaný individuální plán a šest žáků se vzdělávalo v zahraničí. Vzhledem k demografické situaci v regionu dochází k mírnému úbytku žáků. K realizaci zájmového vzdělávání slouží tři oddělení školní družiny, v nichž se v době inspekční činnosti vzdělávalo 75 žáků. Provoz školní družiny je zajištěn v době před vyučováním a po vyučování. Školní stravování zabezpečuje vlastní školní jídelna.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitel školy při vedení organizace vychází z reálné koncepce rozvoje školy a dlouholetých zkušeností, které si průběžně rozšiřuje dalším vzděláváním. Při předchozí inspekční činnosti v roce 2018 byly konstatovány slabé stránky/příležitosti ke zlepšení v oblasti vzdělávání pedagogů a vysoké absence žáků. Uvedené nedostatky byly odstraněny zatím pouze částečně. Zlepšila se spolupráce s odborem sociálně právní ochrany dětí a došlo tím k mírnému snížení absence žáků. Stanovená organizační struktura školy a soubor vnitřních směrnic umožňují účelné delegování kompetencí a povinností na jednotlivé pracovníky. Úroveň vzdělávacího procesu monitoruje kromě ředitele i jeho zástupkyně. Přínosem pro zkvalitnění procesu výuky by bylo zaměření na efektivitu používaných forem a metod práce s žáky ve výuce a rozšíření provádění hospitační činnosti na vedoucí metodických orgánů a vzájemné hospitace pedagogů. Škola má stanovená pravidla a mechanismy k organizování vlastní činnosti, avšak s dílčími nedostatky vzhledem k souladu s právními předpisy.

Škola se ve své vzdělávací nabídce zaměřila na všestranný rozvoj žákovy osobnosti. Na 1. stupni uplatňuje ve výuce prvky daltonské pedagogiky, založené na svobodném výběru, samostatnosti a spolupráci žáků. Na vzdělávací obsahy jednotlivých předmětů vhodně navazují bohaté školní a mimoškolní aktivity (školní divadlo, přírodovědný kroužek, soutěže, projektové dny), které spolu s každoročně pořádanými kurzy (adaptační, sebezpoznávací, sportovně turistický, lyžařský) podporují sociální, občanský a osobnostní rozvoj žáků. V rámci podpory zdravého životního stylu škola nabízí kurzy plavání, akce v přírodě či lyžařské a pohybové aktivity.

Současné složení a kvalifikace pedagogického sboru umožňuje v požadovaném rozsahu naplňovat platné školní vzdělávací programy. Učitelé si v rámci jednání metodických orgánů a denního osobního kontaktu ve společné sborově předávají informace o žácích a materiály k výuce, chybí však cílené sdílení metod, forem a poznatků z výuky. Další vzdělávání pedagogů probíhá v menším rozsahu než by bylo potřeba. Pouze část pedagogů se aktivně zajímá o nové trendy ve vzdělávání a získané poznatky se snaží uplatnit ve výuce.

Ve školním poradenském pracovišti působí speciální pedagožka, výchovná poradkyně a metodička prevence. Speciální pedagožka velmi pečlivě vede dokumentaci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Příležitostně se účastní výuky těchto žáků a následně spolupracuje s vyučujícími a asistenty pedagoga na účinném využití a vyhodnocování podpůrných opatření. Vede výuku předmětu speciální pedagogické péče. Na základě doporučení speciálně-pedagogického centra sestavuje individuální vzdělávací plány. Spolupracuje se spádovou mateřskou školou, kde provádí depistáž dětí. Metodička prevence řeší rizikové chování žáků, připravuje program adaptačního pobytu a prožitkového kurzu,

kde se žáky pracují na příznivém klimatu třídy. S partnery školy organizuje preventivní programy. Výchovná poradkyně se věnuje péči žákům se speciálními vzdělávacími potřebami na druhém stupni a s vyučujícími konzultuje jejich realizaci. Pro žáky 8. a 9. tříd připravuje akce zaměřené na volbu povolání. Pedagogové jsou školním poradenským pracovištěm pravidelně seznamováni s obtížemi žáků. Členové školního poradenského pracoviště nabízí své služby žákům, pedagogům a zákonným zástupcům v rámci konzultačních hodin. Vzhledem k nižšímu socioekonomickému zázemí značné části žáků školy a problémům, které škola průběžně řeší, je vhodné posílit tým školního poradenského pracoviště o školního psychologa a školní asistenty.

Škola má zajištěny potřebné materiální a prostorové podmínky, které umožňují vzdělávání podle školních vzdělávacích programů. Od poslední inspekční činnosti proběhla rekonstrukce budovy školy, byly vybudovány dvě nové odborné učebny (jazyková a venkovní pro výuku přírodovědných předmětů). Většina učeben je vybavena digitální technikou, kterou však učitelé využívají ve výuce v menší míře. Z projektu byly pořízeny mobilní digitální technologie pro sociálně znevýhodněné žáky. K výuce tělesné výchovy i odpoledním činnostem slouží prostorná tělocvična a obecní hřiště. Sportovní zázemí je poněkud zastaralé, byla by vhodná jeho rekonstrukce a modernizace. Pro svou činnost využívá školní družina v přízemí budovy školy vhodné učebny, které jsou esteticky a vkusně vybaveny a přizpůsobeny charakteru volnočasových aktivit, dále využívají jiné prostory školy např. tělocvičnu, počítačovou učebnu a cvičnou kuchyňku, pro pobyt venku mají k dispozici sportovní hřiště a školní zahradu. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mají k dispozici klidovou místnost. Vzdělávání žáků zajišťují tři plně kvalifikované vychovatelky a jedna asistentka pedagoga.

Žáci jsou, a to i opakovaně, způsobem přiměřeným jejich věku seznamováni s pravidly bezpečného chování a ochrany zdraví při vzdělávání a souvisejících aktivitách. Z předložené dokumentace i fyzickou prohlídkou prostor bylo zjištěno, že škola průběžně vytváří podmínky pro fyzické i psychické bezpečí žáků, což se pozitivně odráží i v minimální míře úrazovosti. Vedení školy provádí její analýzu a přijímá potřebná opatření.

Pro vytváření zdravých stravovacích návyků je škola zapojena do programů zdravé výživy a prostřednictvím projektů poskytuje ovoce, zeleninu i mléčné výrobky.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Hospitace proběhly napříč třídami a vyučoványi předměty školy. Sledovaná výuka byla převážně dobře připravená. Pedagogové promýšleli a připravovali výuku v souladu s kurikulárními dokumenty, na základě dosavadních znalostí a zkušeností žáků a s přihlédnutím k jejich specifickým potřebám. Koordinace mezi učiteli a asistenty pedagoga byla zdařilá a podpořila účinnost výuky i pro další žáky ve třídě.

Ve sledovaných hodinách na prvním stupni byly zařazovány prvky činnostního učení, které přispívaly k osvojování učiva a rozvíjení klíčových kompetencí žáků. K pochopení učiva efektivně využívali střídání širokého spektra metod výuky, diferenciaci úkolů byla uplatňována většinou při náročnějších úkolech nebo v reakci na aktuální úroveň výkonů žáků. Ve vhodných situacích vyučující využívali mezipředmětové vztahy a zdůrazňovali provázanost učiva s reálnými situacemi, efektivně pracovali s chybou či podporovali kreativitu. Na začátku vyučovacích hodin byla vhodně zařazena motivační složka (písníčka, početní rozvíčka) a dále v průběhu pohybové a relaxační chvílky, které reagovaly na individuální potřeby žáků a plnily aktivizační roli. Rozvoj čtenářské gramotnosti podporovala aktivní práce s učebním textem a žáci byli vedeni k využívání vlastních

zkušeností při vyvozování nových poznatků. Učitelé dbali na rozvoj slovní zásoby, souvislé a přesné vyjadřování, pozornost žáků v některých hodinách vhodně udržovali zadáváním problémových úloh s podporou názorných pomůcek, v malé míře byly využívány informační a komunikační technologie. Střídání aktivit a cíleně nasměrovaná pochvala i prostor pro vlastní hodnocení podněcovaly žáky k pozorné práci a pozitivně se odrážely v jejich zájmu o předmět. Závěrečné zhodnocení vyučovací hodiny, zopakování důležitých poznatků o zvládnutí učiva prováděli žáci společně s učiteli, což vedlo také k podpoře jazykových a argumentačních dovedností. Zvláště přínosnou byla výuka anglického jazyka na prvním stupni, kde vyučující pozitivně motivovali žáky k učení cívového jazyka, účelně střídali aktivity a formy výuky a průběžně s žáky sledovali plnění stanovených cílů hodiny. V závěru využili aktivit, jejichž prostřednictvím si mohli žáci i vyučující ověřit, do jaké míry bylo probírané učivo zvládnuto. Při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami učitelé vycházeli z nastavených podpůrných opatření a ověřovali úroveň plnění zadaných úkolů. Uplatňováním principů daltonské výuky vedou učitelé žáky k samostatnosti, zodpovědnosti a ke spolupráci. K daltonské výuce, která probíhá v blocích jednou za 14 dnů, slouží speciální odborná učebna, která poskytuje kvalitní zázemí pro vlastní učení žáků s možností pracovat s různými zdroji, samostatně vyhledávat informace, využívat kooperativní činnosti. Ve výuce převažovala vstřícná atmosféra, učitelé vedli žáky k respektování dohodnutých pravidel, v průběhu hodin využívali motivační hodnocení.

Výuka na druhém stupni byla vedena především méně účinným frontálním způsobem v kombinaci se samostatnou prací, ojediněle byla zařazena práce ve dvojicích či skupinová práce a v omezené míře byly využívány aktivizující metody práce. V nízké míře byly použity nové formy a metody výuky podporující kritické myšlení, kooperaci žáků a cílený rozvoj jejich postojů. Přesto se v převážné části hodin dařilo motivovat žáky k práci a panovala v nich příjemná atmosféra. Ojediněle se vyskytl nerespektující přístup učitele k žákům. Jen v malé míře byla cíleně využívána diferenciacce zadávaných úkolů podle individuálních možností a schopností žáků. Její absence ne vždy umožňovala efektivní dosahování vzdělávacího potenciálu všech žáků. Učitelé v menší míře vedli žáky k využívání různých informačních zdrojů, pochopení souvislostí a využití získaných znalostí a dovedností v reálném životě. K doplnění relevantních informací někteří využívali didaktickou techniku.

Výuka vedená v matematice na druhém stupni měla rozdílné pojetí skladby hodin. Ve většině hodin panovala příjemná pracovní atmosféra doprovázena plynulým střídáním činností, které byly průběžně vyhodnocovány jak vyučujícími, tak žáky, umožňovaly identifikovat úroveň znalostí a posun každého žáka a zvýšit tak jejich zájem i pracovní tempo. Práce byla přenesena na žáky, byl jim poskytnut dostatečný časový prostor pro jejich odpovědi, byli vedeni k samostatnému logickému vyvozování pravidel, jejich zdůvodnění a podporování k plnění úkolů. Vyskytovala se však i méně efektivní výuka s nízkou motivací žáků a s menším prostorem pro jejich samostatnou úvahu. Průběh hospitovaných hodin českého jazyka a cizích jazyků byl z velké části založen na frontální výuce doplněné řízeným rozhovorem. Učující se ve výukových metodách zaměřovali na čtenářskou gramotnost a gramatickou správnost při užívání cílového jazyka. Méně byly zastoupeny formy výuky rozvíjející komunikativní dovednosti žáků, práce ve dvojicích a skupinová práce se objevovaly jen ojediněle. Výuka dějepisu na druhém stupni efektivně propojovala historické události se současným děním. V přírodovědných předmětech převažovala frontální výuka s řízeným rozhovorem, samostatnou prací a prací ve dvojicích. Žáci aktivně využívali učební pomůcky k vyhledávání údajů (atlasy, tabulky). Nové poznatky byly zasazeny do reálné situace, případně bylo uvedeno jejich využití v praxi. V ojedinělých případech se zvolené metody a formy výuky odrazily na nižší míře zapojení některých žáků. V tělesné výchově

dominovalo upevnění pozitivního vztahu žáků k pohybovým aktivitám. Vzdělávání se vyznačovalo střídáním různorodých pohybových aktivit přiměřených věku žáků. Fyzická zátěž byla optimálně kombinována s herními aktivitami. Názorné ukázky učitele, motivační hodnocení i individuální přístup a povzbuzení žáků účinně přispívaly k naplnění stanovených cílů. Potřebná pozornost byla věnována také dodržování dohodnutých pravidel a zásad bezpečnosti.

Sledované vzdělávání ve školní družině bylo zaměřeno na odpočinkovou a pravidelnou zájmovou činnost i spontánní aktivity. Příprava na vyučování je účelně soustředěna na všestranný rozvoj. K jednotlivým činnostem byli účastníci vhodně motivováni a byli průběžně pozitivně slovně hodnoceni. Přístup vychovatelek k nim byl vstřícný. Vhodně byli zapojeni i žáci se speciálními vzdělávacími potřebami také díky práci asistentky pedagoga. Pro nerušené organizování své stěžejní zájmové činnosti má školní družina stanovené časové rozmezí, ve kterém by žáci neměli odcházet domů, aby se mohli nerušeně věnovat nabízeným aktivitám.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Pedagogové průběžně sledují a vyhodnocují dosažené výsledky i celkovou připravenost žáků k navazujícímu vzdělávání. Udrží si potřebný přehled o aktuální úrovni jejich znalostí a dovedností, kterou výrazně ovlivňuje také složení žakovských kolektivů. Užívané hodnoticí nástroje odpovídají věku žáků, zahrnují různé ústní nebo písemné formy ověřování znalostí a slouží k posuzování úrovně samostatných prací i společně řešených úkolů. Výsledky žáků jsou zpravidla projednány v metodických sdruženích a předmětových komisích, jsou nastaveny možnosti podpory méně úspěšným žákům, hlavně pravidelné doučování a individuální konzultace. V loňském školním roce (2021/2022) prospělo s vyznamenáním 55 % žáků, neprospívají žáci (3 %) mají zpravidla i větší míru omluvené a neomluvené absence, z toho důvodu má škola omezenou možnost cíleně těmto žákům pomoci.

Škola organizuje akce k prevenci rizikového chování, a to společně s externími partnery, kteří nabízejí programy na téma bezpečného chování ve veřejné dopravě, prevence šikany, užívání návykových látek a protipožární prevence. Velmi efektivní je spolupráce s městskou policií, okresním metodikem prevence, společností Renarkon a místním hasičským záchranným sborem. Nastavením jednotného postupu pro třídní učitele, intenzivnější spoluprací se zákonnými zástupci žáků a zlepšením spolupráce s odborem sociálně právní ochrany dětí se daří částečně eliminovat vysokou absenci žáků. Školní poradenské pracoviště intenzivně řeší výchovné problémy žáků a úzce spolupracuje se zákonnými zástupci, což se pozitivně odráží v nižší míře udělování kázeňských opatření, kterých je výrazně méně než pochval.

Škola každoročně realizuje řadu soutěží jako je Pythagoriáda, matematický a přírodovědný klokan, školní kola olympiád napříč předměty pro cílenou podporu talentovanějších žáků a žáků se zájmem o určitou tematiku. V rámci projektu škola v minulých letech podporovala různorodé zájmy žáků v tzv. klubech (čtenářský klub, klub zábavné logiky a deskových her, klub komunikace v cizím jazyce, badatelský klub a klub sociálních a občanských dovedností). Po ukončení projektu škola v činnosti těchto zájmových útvarů již nepokračuje. Škola se věnuje rozvoji spolupráce s místní mateřskou školou. Pro předškoláky organizuje celoroční program, jehož prostřednictvím se nenásilnou a hravou formou seznamují s prostředím školy.

Prosociální a osobnostní rozvoj žáků podporuje výuka podle principů daltonského plánu, která je však zařazována pouze na 1. stupni.

Dětský parlament se pod vedením pedagoga pravidelně setkává a řeší především organizační záležitosti týkající se připravovaných akcí. Tato činnost rozvíjí organizační a komunikační dovednosti žáků na neformální úrovni a přispívá k prohlubování vztahů.

Činnost školní družiny tematicky doplňuje vzdělávání v základní škole, rozšiřuje vědomosti a zdokonaluje praktické dovednosti žáků, což příznivě ovlivňuje i jejich úroveň v předmětech podobného zaměření. Pestrá skladba různých volnočasových aktivit umožňuje komplexní působení na žáky a současně jim poskytuje příležitost k seberealizaci při rozvíjení jejich individuálního zaměření.

Závěry

Vývoj školy

- Od poslední inspekční činnosti v roce 2017 se zlepšily materiální podmínky výuky.
- Díky přijatým a realizovaným opatřením a kvalitnější spolupráci s odborem sociálně právní ochrany dětí se daří částečně eliminovat vysokou absenci žáků.

Silné stránky

- Uplatňováním prvků daltonské výuky na 1. stupni, preventivními a mimoškolními aktivitami podporuje škola sociální, občanský a osobnostní rozvoj žáků.
- Realizovaná strategie práce s žáky s potřebou podpůrných opatření je efektivní, škola pravidelně vyhodnocuje její účinnost.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Pouze část pedagogů se aktivně zajímá o nové trendy ve vzdělávání a získané poznatky z dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků uplatňuje ve výuce.
- Ve výuce na 2. stupni základní školy učitelé pouze v malé míře využívali inovativní metody a formy práce podporující aktivizaci a kooperaci žáků, rozvoj kritického myšlení, práci s různými informačními zdroji, ojedinele byla uplatňována individualizace a diferenciací výuky.
- Škola má stanovena pravidla k organizování vlastní činnosti, avšak s dílčími nedostatky ohledně souladu s právními předpisy.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Zacílit další vzdělávání pedagogů na zvyšování kvality výuky a na potřeby školy, podpořit aplikaci poznatků do výuky.
- Zařadit do výuky inovativní formy a metody práce, a to především za účelem větší individualizace a diferenciací, podpory rozvoje kritického myšlení, práce s různými informačními zdroji a kooperativní činnosti. Na tyto oblasti cíleně zaměřit další vzdělávání učitelů, podporovat vzájemné předávání získaných poznatků mezi pedagogy a jejich aplikaci do výuky.
- Upravit pravidla k organizování vlastní činnosti v souladu s právními předpisy a informovat o nově nastavených pravidlech žáky, zaměstnance školy a zákonné zástupce žáků.

- Ve větší míře využívat ve výuce digitální technologie, posílit digitální gramotnost u pedagogů i žáků.
- Uplatňovat principy daltonské pedagogiky i ve výuce na 2. stupni.
- Vzhledem k socioekonomickému zázemí značné části žáků školy je vhodné posílit tým školního poradenského pracoviště o školního psychologa a školní asistenty.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školy ve lhůtě do 30. 11. 2022 přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e- podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání platný ve školním roce 2022/2023
2. Školní vzdělávací program školní družiny platný ve školním roce 2022/2023
3. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2021/2022
4. Koncepce rozvoje školy na školní roky 2019 - 2023
5. Školní řád základní školy a vnitřní řády školských zařízení platné ve školním roce 2022/2023
6. Třídní knihy vedené v základní škole ve školním roce 2022/2023 (vybraný vzorek)
7. Přehledy výchovně vzdělávací práce vedené ve školní družině ve školním roce 2022/2023
8. Rozvrhy vyučovacích hodin jednotlivých tříd a učitelů platné ve školním roce 2022/2023
9. Školní matriky (základní škola, školní družina) vedené ve školním roce 2022/2023 (vybraný vzorek)
10. Doklady o dosaženém vzdělání pedagogických pracovníků školy (vybraný vzorek)
11. Dokumentace školního poradenského pracoviště vč. dokumentace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami vedená ve školním roce 2022/2023 (vybraný vzorek)
12. Záznamy z jednání pedagogické rady základní školy ve školním roce 2021/2022 a 2022/2023 (vybraný vzorek)
13. Organizace školy 2022/2023 (mj. organizační řád včetně organizačního schématu, další vzdělávání pedagogických pracovníků, kontrolní a hospitační činnost, dohledy, roční plány práce)
14. Hospitační záznamy vedené ve školním roce 2021/2022 a 2022/2023 (vybraný vzorek)
15. Vybraná dokumentace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků ve školním roce 2022/2023

16. Dokumentace vztahující se k finančním podmínkám školy a zajištění školního stravování pro školní rok 2021/2022 a 2022/2023 k datu inspekční činnosti (vybraný vzorek)

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Eliška Birková, školní inspektorka,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Adéla Kulová, školní inspektorka

Mgr. Jana Svačinová, školní inspektorka

Bc. Marcela Zahradníková, kontrolní
pracovnice

Datem vyhotovení inspekční zprávy se rozumí datum posledního podpisu člena inspekčního týmu.